

Schola Maastricht

Misericordia

• vrijdag 15 september | SINT SERVAASBASILIEK | 22.00 - 23.00 uur

A. God, de Barmhartige, vervult de hele wereld met Zijn barmhartigheid

ANTIFOON · Misericordia et veritas

PSALM · Misericordias Domine

INTROITUS · Misericordia Domini plena est terra

Intermezzo blokfluit (improvisatie)

B. De mens smeekt God om barmhartigheid

RESPONSORIUM · Deus domini mei Abraham

COMMUNIO · Illumina faciem tuam

OFFERTORIUM · Perfice gressus meos

Intermezzo blokfluit (improvisatie)

C. Jezus beoefent barmhartigheid zonder voorbehoud als Vader en als degene die blinden en melaatsen geneest

COMMUNIO · Oportet te fili gaudere

ANTIFONEN · Transeunte domino
· Iter faciente Jesu
· Miserere mei fili David
· Omnis plebs

ANTIFOON · Dum intrasset Iesus quoddam castellum

CANTICUM BEATAE MARIAE VIRGINIS
· Magnificat anima mea Dominum

Intermezzo blokfluit (improvisatie)

D. 'Werken van barmhartigheid' als antwoord van de mens: de hongerigen voeden, barmhartigheid tonen, schulden kwijtschelden

RESPONSORIUM · Frange esurienti panem

ANTIFONEN · Estote ergo misericordes
· Dixit autem dominus servo
· Serve nequam omne

CANTICUM ZACHARIAE · Benedictus Dominus Deus Israel

Intermezzo blokfluit (improvisatie)

E. Het toppunt van barmhartigheid: het offer van de Zoon van God en het nieuwe paasleven

GRADUALE · Haec dies, quam fecit Dominus

Schola Maastricht Patrick Heckmanns, Felix Kranen, Vincent Kusters, Hans Leenders (dirigent), Bernhard Pfeiffer, Ed Smeets, Mathieu Vermeulen m.m.v. **Hanne Marie Janse** blokfluit

Misericordia

Barmhartigheid doordringt de Schriften van het Oude en het Nieuwe Testament als een rode draad. Vooral de psalmen bezingen hoe de gehele aarde vervuld is van Gods barmhartigheid (deel A). Desalniettemin past het de sterfelijke mens voortdurend om Gods barmhartigheid te smeken. In deel B horen we Abrahams dienaar en de eenzame biddende mens in de psalmen. Christenen horen er later de stem van Christus in, die tot zijn Vader bidt. De componisten van het gregoriaans verklanken het woord *mi-se-ri-cór-dia* zo zorgvuldig, dat het woord *cor* (hart) er duidelijk bovenuit klinkt. Soms wordt het woord ook in het meervoud gezet: *mirifica misericordias tuas* (toon de wonderen van uw genade - Ps.17(16),7).

Met Jezus krijgt Gods onvoorwaardelijke barmhartigheid een gelaat: in deel C wordt de vreugde bezongen rond de terugkeer van de Verloren Zoon. De genezing van blinden wordt verklankt in een reeks antifonen die ons in de *Codex Hartker*, de belangrijkste oude bron voor officiegezingen, een dramatische groei in de gebeurtenissen laten horen. Ten slotte bidden, aan het einde van deel C, tien melaatsen Jezus om genezing, opdat ze kunnen terugkeren tot het leven. Met de antifoön *Dum intrasset Iesus* luiden we het *Magnificat* in, waarin in het vijfde vers uitdrukkelijk over barmhartigheid gezongen wordt.

In de christelijke traditie zijn uit de bijbelse getuigenis de *Werken van Barmhartigheid* naar voren gekomen. In deel D bezingt de schola als voorbeeld het spijzen van de hongerigen, het betonen van barmhartigheid en het kwijtschelden van schulden. Met de antifoön *Serve nequam omne* is de bijbelse lofzang *Benedictus* uit het Lucas-evangelie verbonden. In deze lofzang wordt gedankt voor de innige barmhartigheid van onze God, waarbij innig verwijst naar Gods ‘ingewanden’: God die tot in zijn diepste binnenste geroerd wordt en ons daarom zijn barmhartigheid bewijst. Dit Hebreeuwse denken is bewaard gebleven in de Griekse en Latijnse vertalingen van de Bijbel.

Het laatste deel E is aan het Paasmysterie gewijd. Gods barmhartigheid gaat zo ver dat Hij zijn eigen Zoon niet spaart voor het lijden en de dood – die eigen zijn aan het leven – , maar juist daardoor zijn barmhartigheid tot het uiterste toe laat zien. In het graduale *Haec dies, quam fecit Dominus* uit het Paasoctaaf, interpreteert de componist de Paasboodschap op geheel eigen wijze: ingetogen en eenvoudig, doch groots: het muzikale hoogtepunt is geen leeg graf, maar de boodschap *quoniam bonus* (want God is goed). En zijn *misericordia* duurt eeuwig!

Bernhard Pfeiffer

Teksten

A. God, de Barmhartige, vervult de hele wereld met Zijn barmhartigheid

ANTIFOON

Misericordia et veritas praecedent faciem tuam, Domine. Voor U uit gaan genade en waarheid.

PSALM

Misericordias Domine * in aeternum cantabo.
In generationem et generationem * annuntiabo
veritatem tuam in ore meo.

Quoniam dixisti: in aeternum misericordia aedificabitur
in caelis * praeparabitur veritas tua in eis.

Wat de Heer genadig verleende dat drage mijn lied
door de tijden; moge ik geslacht op geslacht uw trouw
door mijn mond openbaren.

En het luidt: ‘de genade staat eeuwig;
in de hemel fundeert Gij uw trouw.’

Psalms 88, 15

INTROITUS

Misericordia Domini plena est terra, alleluia:
verbo Dei caeli firmati sunt, alleluia.
V. Exsultate iusti in Domino:
rectos decet collaudatio.

B. De mens smeekt God om barmhartigheid

RESPONSORIUM

Deus domini mei Abraham, dirige vias meas,
Ut cum salute revertar in domum domini mei.
V. Obsecro, Domine, fac misericordiam cum servo tuo.

COMMUNIO

Illumina faciem tuam super servum tuum,
et salvum me fac in tua misericordia:
Domine, non confundar, quoniam invocavi te.

OFFERTORIUM

Perfice gressus meos in semitis tuis,
ut non moveantur vestigia mea :
Inclina aurem tuam, et exaudi verba mea :
Mirifica misericordias tuas,
qui salvos facis sperantes in te, Domine.

C. Jezus beoefent barmhartigheid zonder voorbehoud als Vader en als degene die blinden en melaatsen geneest

COMMUNIO

Oportet te fili gaudere,
quia frater tuus mortuus fuerat, et revixit;
perierat, et inventus est.
V. Beatus, cui remissa est iniquitas *
et obiectum est peccatum.

VIER ANTIFONEN

Transeunte domino clamabat caecus ad eum
miserere mei fili David.

Iter faciente Iesu dum ambularet hiericho
caecus clamabat ad eum
ut lumen recipere mereretur.

Miserere mei fili David.
Quid vis ut faciam tibi? Domine ut videam.

Omnis plebs ut vidit dedit laudem deo.

Van Gods goedheid is heel de aarde vervuld, alleluia.
Op het woord van de Heer is de hemel geschapen, alleluia.
V. Heft een jubelzang aan voor de Heer,
de vromen zingen voor Hem van harte.
Psalm 32, 5.6

[Woorden van Abrahams dienaar]

God van mijn meester, Abraham, leid mijn wegen, opdat
ik veilig naar het huis van mijn meester kan terugkeren.
Ik smeek u, Heer, heb medelijden met uw dienaar.
Genesis 24, 42.12

Heer, toon uw dienaar het licht van uw aanschijn
en red mij door uw barmhartigheid.
Ik roep u aan Heer, wijs mijn gebed niet af.
Psalm 30, 17.18

Bevestig mijn schreden op uw paden
opdat mijn voeten niet wankelen.
Neig uw oor en hoor naar mijn woorden.
Doe wonderen van erbarming, Heer,
redder van wie op U hopen.
Psalm 16, 5.7

Feest moet er zijn en vrolijkheid,
want uw broer was dood en is levend geworden;
hij was verloren en is teruggevonden.
V. Zalig wiens overtreding vergeven,
wiens zonde uitgewist is.
Lucas 15, 32 ; Psalm 31,1

Terwijl de Heer voorbij liep, riep de blinde naar hem:
heb medelijden met mij, Zoon van David.

Terwijl Jezus een reis maakt naar Jericho,
riep de blinde naar hem,
dat hij het verdient het licht te ontvangen.

Heb medelijden met mij, Zoon van David.
Wat wilt gij dat ik voor u zal doen? Heer dat ik moge zien.

Toen heel het volk dat zag bracht het eer aan God.
Lucas 18, 35

ANTIFOON

Dum intrasset Iesus quoddam castellum
occurrerunt ei decem viri leprosi
qui steterunt a longe
et levaverunt vocem dicentes:
Iesu praeceptor miserere nostri.

Toen Jezus ergens in een dorp was,
kwamen tien leprozen naar hem
en bleven op afstand staan
en ze verhieven hun stem terwijl ze zeiden:
Jezus, meester, heb medelijden met ons.
Lucas 17, 12-13

CANTICUM BEATAE MARIAE VIRGINIS

Magnificat anima mea Dominum,
Et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillae suae;
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est
et sanctum nomen eius.
Et misericordia a progenie in progenies
timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo
dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esurientes implevit bonis
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum
recordatus misericordiae suae.
Sicut locutus est ad patres nostros
Abraham et semini eius in saecula.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Hoog verheft nu mijn ziel de Heer.
Verrukt is mijn geest om God, mijn Verlosser.
Zijn keus viel op zijn eenvoudige dienstmaagd,
van nu af prijst ieder geslacht mij zalig.
Wonderbaar is het wat Hij mij deed, de Machtige,
groot is zijn Naam!
Barmhartig is Hij tot in lengte van dagen,
voor ieder die Hem erkent.
Hij doet zich gelden met krachtige arm,
vermetelen drijft Hij uiteen;
Machtigen haalt Hij omlaag van hun troon,
eenvoudigen brengt Hij tot aanzien;
Behoeftigen schenkt Hij overvloed,
maar rijken gaan heen met lege handen.
Hij trekt zich zijn dienaar Israel aan,
zijn milde erbarming indachtig;
Zoals Hij de vaders heeft beloofd,
voor Abraham en zijn geslacht voor altijd. *Lucas 1, 46-55*
Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

De zeven werken van barmhartigheid (1504) door de Meester van Alkmaar (actief in Haarlem en Alkmaar, ca.1490-1510) | Rijksmuseum, Amsterdam

Sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum. Amen.

Zoals het was in het begin en nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.

**D. 'Werken van barmhartigheid' als antwoord van de mens:
de hongerigen voeden, barmhartigheid tonen, schulden kwijtschelden**

RESPONSORIUM

Frange esurienti panem tuum,
et egenos vagosque induc in domum tuam :
Tunc erumpet quasi mane lumen tuum,
et anteibit faciem tuam iustitia tua.
ψ. Cum videris nudum, operi eum,
et carnem tuam ne despexeris.

Deel je brood met de hongerige,
neem arme zwervers in uw huis op.
Dan breekt je licht door als de dageraad
en je gerechtigheid gaat voor je uit.
ψ. Als je iemand naakt ziet, kleed hem dan
en trek je niet terug uit je vlees en bloed. *Jesaja 58,7*

DRIE ANTIFONEN

Estote ergo misericordes
quia et pater vester misericors est. Alleluia.

Wees dus barmhartig,
zoals uw vader barmhartig is. Alleluia.

Dixit autem dominus servo:
redde quod debes.

De Heer zei echter tot de dienaar:
geef terug wat je mij schuldig bent.
De dienaar echter antwoordde en sprak:
heb geduld met me, ik zal alles aan u teruggeven.

Procidens autem servus ille rogabat eum dicens:
patientiam habe in me et omnia reddam tibi.

Waardeloze dienaar, heel die schuld
heb ik je kwijtgescholden omdat je me erom smeekte.
Dan had jij toch zeker ook medelijden moeten hebben
met die andere dienaar, zoals ik medelijden
heb gehad met jou, spreekt de Heer.

Serve nequam omne debitum
dimisi tibi quoniam rogasti me
nonne ergo oportuit et te misereri
conservi tui sicut et ego tui misertus
sum dicit dominus.

Lucas 6,36 ; Matteüs 18, 28.29 ; Matteüs 18, 32.33

CANTICUM ZACHARIAE

Benedictus Dominus Deus Israel
quia visitavit et fecit redemptionem plebis suae.
Et erexit cornu salutis nobis
in domo David pueri sui.
Sicut locutus est per os sanctorum,
qui a saeculo sunt, prophetarum eius,
Salutem ex inimicis nostris,
et de manu omnium, qui oderunt nos.
Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris
et memorari testamenti sui sancti.
Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham patrem nostrum
datum se nobis, ut sine timore,
de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi.
In sanctitate et iustitia coram ipso
omnibus diebus nostris.
Et tu puer,
Propheta Altissimi vocaberis
praebis enim ante faciem Domini
parare vias eius.
Ad dandam scientiam salutis plebi eius
in remissionem peccatorum eorum.
Per viscera misericordiae Dei nostri
in quibus visitavit nos oriens ex alto.
Illuminare his, qui in tenebris,
et in umbra mortis sedent
ad dirigendos pedes nostros
in viam pacis.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum. Amen.

Geprezen zij de Heer, de God van Israël,
hij heeft zich om zijn volk bekommerd en het verlost.
Een reddende kracht heeft hij voor ons opgewekt
uit het huis van David, zijn dienaar,
zoals hij van oudsher heeft beloofd
bij monde van zijn heilige profeten:
bevrijd zouden we worden van onze vijanden,
gered uit de greep van allen die ons haten.
Zo toont hij zich barmhartig jegens onze voorouders
en herinnert hij zich zijn heilig verbond:
de eed die hij gezworen had aan Abraham, onze vader,
dat wij, ontkomen aan onze vijanden,
hem zonder angst zouden dienen,
toegewijd en oprecht,
altijd levend in zijn nabijheid.
En jij, kind, jij zult genoemd worden:
profeet van de Allerhoogste,
want voor de Heer zul je uit gaan
om de weg voor hem gereed te maken,
en om zijn volk bekend te maken met hun redding
door de vergeving van hun zonden.
Dankzij de liefdevolle barmhartigheid van onze God
zal het stralende licht uit de hemel over ons opgaan
en verschijnen aan allen die leven in duisternis
en verkeren in de schaduw van de dood,
zodat we onze voeten kunnen zetten
op de weg van de vrede.
Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,
zoals het was in den beginne en nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.
Lucas 1, 68.79

E. Het toppunt van barmhartigheid: het offer van de Zoon van God en het nieuwe paasleven

GRADUALE

Haec dies, quam fecit Dominus:
Exsultemus, et laetemur in ea.
Confitemini Domino, quoniam bonus:
quoniam in saeculum misericordia eius.

Zie, de Heer schept deze dag,
laat ons hem vieren met vreugde.
Looft de Heer, goedertieren is hij,
tot in eeuwigheid is zijn genade.
Psalm 117, 24

vertalingen · Ed Smeets en Bernhard Pfeiffer

Biografieën

Schola Maastricht

Schola Maastricht is in 1994 opgericht door cursisten van de vierjarige post-conservatoriale opleiding Gregoriaans bij Dr. Alfons Kurris aan Conservatorium Maastricht. Gedurende deze opleiding werden gastcolleges gegeven door de specialisten Godehard Joppich, Johannes Berchmans Göschl en Kees Pouderoijen op specifieke deelgebieden als retorica, articulatieprincipes en modaliteit.

Schola Maastricht baseert zich in zijn semiologische interpretatie met name op de handschriften van Sankt Gallen en Metz uit de tiende eeuw. Bij reconstructies volgt de schola de werkwijze en principes zoals die in de *Vorschläge zur Restitution* van de *Beiträge zur Gregorianik* gehanteerd worden.

De leden van Schola Maastricht zijn musici, die zich vanuit hun eigen discipline (zang, instrument, directie) en hun eigen muzikale praktijk gespecialiseerd hebben in het gregoriaans en dit indrukwekkende muzikale erfgoed onder de aandacht willen brengen. De schola is niet verbonden aan een kerk of parochie en treedt voornamelijk op in concertante vorm.

Radio- en televisieopnamen werden gemaakt door KRO, VPRO, NCRV en L1. Schola Maastricht nam met succes deel aan het Nederlands Gregoriaans Festival, het grego-

riaans festival in Watou 2000 en 2012 (België), het festival Les Academies Musicales te Saintes, het Festival van Vlaanderen, het festival L'Europe et l'Orgue in Maastricht, het Gregoriaans Chorfestival in Vac 2002/2005 (Hongarije) en het AISCGre-congres in Hildesheim (Duitsland) 2003, Poznan (Polen) 2011 en Bautzen (Duitsland) 2019. Schola Maastricht is een vaste partner van het kunstenfestival Musica Sacra Maastricht.

In 1999 heeft Hans Leenders de leiding van de Schola van Alfons Kurris overgenomen. Vanaf die tijd heeft Alfons Kurris als artistiek adviseur vele prachtige programma's voor de Schola samengesteld. Na het vertrek van Hans Leenders was vanaf 2005 tot 2022 de artistieke leiding van de Schola in handen van Hans Heykers. Vanaf 2023 is Hans Leenders opnieuw de artistiek leider.

Hanne Marie Janse

Hanne Marie Janse heeft gestudeerd aan Conservatorium Maastricht en vervolgde haar opleiding voor Uitvoerend musicus in Zwolle.

Hanne Marie speelt onder andere in Blokfluitensemble Lunet en zingt in koren. Ze is blokfluitdocent aan Co. de Cultuurontwikkelaar in Venlo en geeft muzikaal leiding aan muziekgroepen in de regio, zoals Flauticordi en En Bloc en aan Shantygroep de Maashave. Daarnaast geeft ze muziekles in het basisonderwijs.

Hans Leenders

Hanne Marie Janse © SweetToday Fotografie

Hans Leenders

Hans Leenders is artistiek leider van het professionele kamerkoor Studium Chorale en de Schola Maastricht. Tevens is hij artistiek adviseur van het orgelfestival L'Europe et l'Orgue Maastricht en de Marktconcerten Kopermolen Vaals. Leenders is hoofdvakdocent orgel en koordirectie aan het Conservatorium Maastricht. Daarnaast is hij cantor-organist van de Onze Lieve Vrouwebasiliek in Maastricht (orgels Séverin 1652 en Müseler 1765) en titulair-organist van de Kopermolen in Vaals (Hilgers 1765).

Als gastdirigent leidde hij onder meer het Sloveens Radiokoor, Cappella Amsterdam, het Groot Omroepkoor, Europa Cantat en projecten bij vele Europese conservatoria.

Hij dirigeerde producties met orkesten en ensembles als philharmonie zuid-nederland, Symfonieorkest Vlaanderen, Concerto d'Amsterdam, Florilegium Musicum, Apollo Ensemble en Ensemble '88, gespecialiseerd in hedendaagse muziek. Eerder dit jaar verscheen de cd *Hans Leenders a musical portrait* (ALIUD Records).

Dit concert wordt opgenomen door L1 voor uitzending op een nader te bepalen datum en tijd, zie musicasacramaastricht.nl.

musicasacramaastricht.nl

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht. Filmselectie door Lumière Cinema.

DIRECTEUR-BESTUURDER Brigitte van Eck, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Bas Geerts, Erwin Roebroeks, Tamar Tarenskeen, Susanne Vermeulen en Saskia Törnqvist
RAAD VAN TOEZICHT Klaartje Peters (voorzitter), Michel Cobben, Barbara de Heer en Bas Huyser

FESTIVALLEIDING & FONDSSENWERVING Erwin Roebroeks **MARKETING & PUBLICITEIT** Willemijn Doelman en Emmanuel Merkus **PRODUCTIE** Raf Meijers **HOOFDREDACTIE** Erwin Roebroeks **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzer en Sylvester Beelaert **VORMGEVING** Philip Leussink **UITBALIE** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Judith Brijnzeels en Frank Wijnands **EXPOSITIEBEGELEIDING** Peter Snellens **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, VSB Fonds, Fonds 21, Elisabeth Strouwen Fonds en Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof. Met dank aan de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren.

MEDIAPARTNERS NPO Klassiek, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding • musicasacramaastricht.nl/over-ons/steun-het-festival

STICHTING MUSICA SACRA

Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht

- info@musicasacramaastricht.nl
- musicasacramaastricht.nl
- [facebook.com/MusicaSacraMaastricht](https://www.facebook.com/MusicaSacraMaastricht)

